

KVINDE, UKENDT

af JEAN-PIERRE OG LUC DARDENNE

Undervisningsmateriale

Fag: Mediefag, samfundsfag og fransk

Niveau: Gymnasiale uddannelser

Forfatter: Katrine Sommer Boysen

Bag om filmen

De belgiske brødre Jean-Pierre og Luc Dardenne har siden deres store internationale gennembrud med Guldpalme-vinderen 'Rosetta' i 1999, stået bag nogle af tidens mest indignerede, socialrealistiske dramaer. Deres fortid som dokumentarister fornægter sig ikke i en filmisk stil, der dyrker det naturalistiske og kameraets distancerede observationer. Efter arbejdsløshedsdramaet 'To dage, én nat' (2014), er de tilbage med 'Kvinde, ukendt'. Her sætter de atter fokus på samtidens nedbrydning af moral og etik med deres karakteristiske observerende distance - og uden løftede pegefingre.

Dardenne-brødrenes hovedpersoner er som oftest mennesker, der kommer i klemme. Enten i deres familie, i systemet eller i en samfund, der ikke levner plads til de marginaliserede. Mennesker, der håber og drømmer, men ikke altid formår at gøre det rigtige. Fælles for filmene er også enkle, sigende titler, der alligevel rummer en åbenhed. Jean-Pierre og Luc Dardenne er fast inventar i hovedkonkurrencen på filmfestivalen i Cannes, hvor de høstede deres anden Guldpalme med 'Barnet' i 2005.

- For at forstå kontinuiteten i brødrene Dardennes værker kunne det være en idé at se en af deres andre film. 'Barnet' og 'Rosetta' er eksemplariske.

Synopsis

Dr. Jenny Davin (Adèle Haenel) arbejder som vikarierende læge på en offentlig klinik, hvor dagligdagen går med rutinebesøg og feberredninger. Hun har taget vikariatet som en tjeneste for sin aldrende mentor, Dr. Habran, men er ikke interesseret i at fortsætte. Om få dage skal hun begynde i et velbetalt, prestigefyldt job i et privat lægehus og kan dermed tage et skridt op ad karrierestigen.

I lægehuset arbejder hun sammen med sin unge assistent, den medicinstuderende Julien (Olivier Bonnaud), der ikke har Jennys kølige overblik. Det bliver tydeligt i en af filmens første scener, da en grådkvart mor ankommer til klinikken med sin søn, der er i kramper. Trods gentagne opfordringer står Julien som stivnet, da Jenny beder ham om hjælp. Selv da det viser sig, at drengen ikke er i fare, er Julien fortsat i chok. Jenny skælder ham ud og formaner, at den slags er man nødt til at kunne rumme som læge. ”En god læge kan styre sine følelser” forklarer hun. Julien ved ikke, hvordan han skal respondere, hvilket irriterer Jenny endnu mere, så da det efter klinikkens lukketid ringer på døren, og Julien instinktivt skal til at lukke op, beder Jenny ham studst om at lade være.

Samme aften deltager Jenny i en reception på sin nye arbejdsplads, Kennedy Centret, hvor det står klart, at hun er særligt udvalgt til posten som stedets nye læge blandt et hav af ansøgere. Senere kører hun forbi en af sine patienter, en ung, kræftsyg mand, der har skrevet en henført sang til hende. Der hersker således ingen tvivl om, at Dr. Davin er en særdeles dygtig læge.

Da hun ankommer til klinikken næste morgen, overraskes hun af det lokale politi, der er i færd med at undersøge omstændighederne bag et dødsfald. En ung, afrikansk kvinde er fundet død i nærheden af en byggeplads ved byens flod. Da hun ikke havde noget identifikationskort på sig, aner de ikke, hvem hun er. Det viser sig at være den kvinde, der aftenen forinden i desperation ringede på klinikkens dør, og betjentene vil gerne se overvågningsbåndet. Jenny viser dem det og ser selv med, og da hun ser den meget unge, forfulgte kvindes fortvivlede ansigt på de grovkornede optagelser, rammes hun af skyld. Havde hun åbnet døren, havde kvinden formentlig fortsat været i live.

Omgivelserne forsikrer Jenny, at alle ville have gjort det samme i hendes sted. Man åbner ikke nødvendigvis døren efter lukketid. Men den pligttopfyldende læge kan ikke bruge deres forklaringer til andet end at blive bekræftet i sit eget ansvar i sagen. Jenny sætter nu alt ind på at finde ud af, hvem den ukendte kvinde var. Med sin telefon tager hun et billede fra overvågningsvideoen og begynder at vise det til sine patienter i håb om at få bare en smule indsigt. Men alle veje synes at ende blindt. Ingen kender til hende. Samtidig beslutter Julien sig for at forlade byen og droppe medicinstudiet. Han magter ikke presset og har besluttet sig for ikke at ville være læge. Også den beslutning piner Jenny, der frygter, at det var hendes udfald mod ham, der har gjort ham usikker.

Sagen om den ukendte kvindes død katapulterer Jenny ud på et detektivisk færd, som i Dardennebrødrenes ferme instruktørhænder giver indsigt i et moralsk flosset samfund, hvor enhver er sig selv nærmest - og hvor en anonym afrikaners liv tilsyneladende ikke har samme værdi som andres. Da Jenny en dag viser billedet til en af sine patienter, teenagedrengen Bryan (Louka Minella), fornemmer hun noget. Jenny overbevist om at Bryan, der nægter kendskab til kvinden, helt sikkert har set hende før. Det viser sig også at være korrekt, men hvor meget Bryan ved, og hvor meget han undlader at sige, forbliver tvetydigt. Da Bryans far (Dardenne-veteranen Jérémie Renier, der blandt andet spillede Bruno i 'Barnet' (2005)) begynder at blande sig bliver sagen kun endnu mere mudret, og de trusler, Jenny allerede har fået fra det lokale prostitutionsmiljø forstærkes.

Jenny vier hele sit liv til at finde ud af, hvem den ukendte pige er. Hun dropper det velbetalte job på privatklinikken, og flytter alle sine ejendele ind i den lille praksis. Hun køber også et gravsted til pigen. Men på et tidspunkt må hun sande, at selv alle hendes gode intentioner måske ikke er nok i et samfund, som helst vil glemme.

Det er Dardenne/brødrenes faste fotograf, Alain Marcoen, der har filmet 'Kvinde, ukendt', og han lader de upolerede billeder understøtte den socialrealistiske fortælling. I hans optik fremstår det hårde belgiske forstadsmiljø rått og nedbarberet, ligesom den skræbete lydside, der er præget af billyde, telefonopkald og døre, der åbner og lukker.

- Beskriv filmens spændingskurve.
- Hvilken effekt har scenen med den lille dreng, der har krampeanfald? Og kan man se den som et foregribelse af de dramatiske handlinger, der kommer senere?
- Hvilket indtryk får vi af Jenny som læge? Hvad er hendes forhold til patienterne? Lav en karakteristik af hende ud fra hendes forhold til sit job.
- Hvilken rolle spiller den unge medicinstuderende Julien? Hvorfor bliver Jenny så irriteret på ham, og hvorfor føler hun behov for at opsøge ham på landet?
- Beskriv de filmiske virkemidler i 'Kvinde, ukendt'. Hvordan er billeder, klipning og lyd med til at understøtte fortællingen?
- På hvilken måde minder filmen om en dokumentarfilm?

'Kvinde, ukendt' som samtidsbillede

'Kvinde, ukendt' udspiller sig i et nutidigt gråt, belgisk forstadsmiljø. Området er præget af tæt trafik, og kun sjældent ser vi mennesker bevæge sig til fods. Folk i området er pressede økonomisk, og der hersker en kulturel splittelse blandt byens borgere.

- Kig på patienterne, der opsøger Jenny i den offentlige praksis. Kan man se en kulturel diversitet blandt dem?
- Giv en karakteristik af det samfund og det miljø, 'Kvinde, ukendt' udspiller sig i.
- Hvilken stemning forlener Dardenne-brødrene det med?
- Hvad tror I, instruktørerne vil sige med filmens samfunds- og samtidskildring?
- Hvilken rolle spiller politiet, der hele tiden er på bar bund, i filmen?

Skyld og ansvar

Et af de helt centrale omdrejningspunkter i 'Kvinde, ukendt' er de reaktioner Jenny møder, da hun begynder at agere detektiv for at finde ud af, hvem den unge, dræbte kvinde er. Alle har travlt med at afvise nogensinde at have set hende. Ingen vil kendes ved hende. Skylden og ansvaret flager fortabt i vinden – for hvem har ansvaret for en ung, illegal indvandrer? Og ville det egentlig være det mest bekvemme, hvis hun slet ikke eksisterede?

- Diskuter de ovenstående påstande og forklar, hvordan Dardenne-brødrene får os til at reflektere over disse spørgsmål.

- Jenny opsøger på et tidspunkt en netcafé ved motorvejen, hvor de prostituerede holder til. Her oplever hun heller ingen hjælp, kun trusler. Hvad mon instruktørerne har villet sige med denne scene?
- Tal om scenen, hvor den myrdede kvindes søster opsøger Jenny. Hvad er det for en angst, hun giver udtryk for?
- Beskriv Jennys nagende, dårlige samvittighed. Hvorfor går mordet på kvinden hende sådan på?

Hvem er filmens ukendte kvinde?

Efterhånden som situationen spidser til, begynder Jenny at føre en skyggetilværelse, hvor alt handler om drabet, og som publikum opdager man efterhånden, hvor lidt vi ved om Jenny. Hun har ingen familie, er aldrig i sit eget private rum, de fleste af hendes samtaler foregår per telefon, og hun spiser stort set kun den mad, som patienterne venligt tilbyder hende på de mange hjemmebesøg. Ligesom i 'Barnet', hvor titlen både peger på den nyfødte baby, men også på Bruno, den far, der mere er et barn end en voksen, så er titlen også her dobbelttydig. Der er to ukendte kvinder i 'Kvinde, ukendt'.

- Diskuter titlens tvetydighed og perspektiver. Hvad taler for at se på Jenny som den ukendte kvinde?
- Hvis klassen har set 'Barnet', så kig på tvetydigheden i forhold til den også.